

Arktisilla jäljillä – Leirikoulu Rovaniemellä

Arponen Heikki

Polulla.

Ruuanlaittoa. Opimme tulentekoa ja muita erätaitoja laavulla Leon johdolla.

Porotilalla.

Olin espoolaisen kasiluokkani kanssa kokeilemassa Rovaniemellä Metsähallituksen ja pohjoisten toimijoiden yhteistä Arktisilla jäljillä -leirikoulupakettia syyskuussa 2012. Matka kesti matkoineen runsaan työviikon, sunnuntai-illasta perjantai-iltaan. Saimme taloudellista tukea sekä Metsämiesten Säätöiltä että Metsäsäätiöltä, mistä haluan lausua vilpittömät kiitokseni!

Leirikoulupaketti vai leirikoulu?

Leirikoulupaketin hyvä puoli on se, että omaa raakaa suunnittelutyötä ei tarvita hirveän paljon; paketin myyjä tarjoaa sisältöjä, joista leirikoulun johtaja valitsee. Ainoat opettajan harteille jäävät työt ovat siten oppilaiden ja vanhempien motivointi, rahoituksen sopiminen, tarvittavien virallisten lupien hankkiminen ja omien oppituntien suunnittelu leirikoulun ajaksi. Meidän tapauksessamme oppilaat ja huoltajat olivat innolla lähdössä, johtokunnalle piti perustella enemmän. Toisaalta jos itse järjestää koko jutun, niin saapahan itseään kiittää kaikesta, mikä menee hyvin.

Kokeiluleirikoulu tuli polkaistua liikkeelle nopeasti: sain aiheesta ensimmäisen sähköpostin 10.5.12 ja leirikoulu alkoi 2.9. Yleensä leirikouluun pitäisi lähteä opettajan kiinnostuksesta, samoin ehdotuksen leirikoulukohteesta pitäisi tulla opettajalta. Nyt ehdotus leirikoulusta tuli ulkopuolisilta, mutta kun kyseessä oli kokeilu, se oli hyväksyttävää. Leirikoulun ajankohtana kahdeksas luokka tai yhdeksännen luokan syksy ovat hyvät, silloin leirikoulusta hyötyy vielä vuoden. Yhdeksännen luokan kevät on sopimaton mihinkään järjestelliseen toimintaan.

Leirikoulumme alkoi sunnuntai-iltana 2. syyskuuta tapaamisella Helsingin rautatieasemalla. Oppilaiden vanhemmat olivat kiitettävästi mukana saattamassa jälkikasvuun. Meitä oli lähdössä kaksikymmentäkaksi oppilasta, minä ja yksi valvoja tyttöjä varten. Olimme ensin mietineet lentämistä Rovaniemelle, mutta oppilaille matka yöjunassa oli lentämistä eksoottisempaa. – Kaikki oppilaat kannattaa yrittää majoittaa samaan makuuvaunuun, valvonnan helpottamiseksi (ja myös oppilaiden turvallisuuden ja dentunteen parantamiseksi). – Olin ennen lähtöä jakanut oppilaat tuparyhmiksi, jotka olivat samalla työryhmiä. Yksi tehtävistä oli ensiapulaukusta huolehtiminen vuorotellen. Lisäksi jokainen ryhmä kuljetti koululta lautapelin ja huolehti siitä koko matkan ajan. Oppilaat olivat samoissa ryhmissä koko leirikoulun ajan.

Meidän leirikoulumme aikoihin junamatka Helsingistä oli paljon kalliimpi kuin lentomatka. Nytemmin VR on korjannut hinnoitteluaan leirikoululaisille, ja hinta on hyvin kilpailukykyinen.

Majapaikkamme Rovaniemellä oli Villin Pohjolan Vaattungin kämppäkartano, hieno paikka, hyvä majoitus ja ystävällinen henkilökunta. Hyvin viihdyimme ja hyvinä meitä pidettiin. Majoittumisen jälkeen oli vuorossa iltapäivän kestävä kalastusvälineiden esittely, kalastus ja kalaruuan laitto. Kalastusasiat esitteli kalatalouskonsultti Petter Nissén, ja hyvin esittelikin. Etelän lapset saivatkin pari harjasta. Ne perattiin ja laitettiin ruuaksi. Laiha ilta olisi tullut ja nälkäisiksi oltaisiin jääty, jos emännällä, Pekkisen Paulalla, ei olisi ollut omia kaloja mukana. Niitä perkasimme, fileoimme ja halstrasimme. Jokainen pääsi tai joutui osallistumaan. Illalla olimme vielä kodalla, jossa Pilke-isäntä Leo Veikkolainen, mainio mies, opetti meille erätaitoja ja tulentekoa.

Poroja, porokäsitöitä ja pohjoista lajistoa

Seuraavana aamuna ajoimme Napapiirin porofarmille, erilaisia poroaktiiviteetteja järjestävälle porotilalle lähellä Rovaniemeä. Meille esiteltiin poronhoitoa elinkeinona ja erilaisia porotalouteen liittyviä töitä. Ainakin tytöistä taisi olla tärkeintä päästä pajaamaan oikeita poroja. Yllättävää oli se, kuinka suuri matkailun merkitys on porotaloudelle. Porokokonaisuuteen kuului myös käynti Lauri-Tuote Oy:ssä, missä saimme seurata kuinka tarkka ja kärsivällisyyttä vaativaa on poronluun jalostaminen myytäviksi tuotteiksi: koruiksi, veitsenkahvoiksi ja muuksi sellaiseksi. Kokonaisuuden päätteeksi teimme itsellemme avainkodan Taito-Lapin käsityökoulun opettajan Karhun Pirjon opastuksella. Olen huomannut, että monella oppilaalla on edelleen itse tehty nahkainen avainkotelo mukanaan. Hienoa käden taitoa!

Lapin ihmisiä ja kulttuuria

Tiistaina alkoi myös historian ja kulttuurin kokonaisuus, johon kuuluivat Lapin maakuntamuseon museolehtorin vetämät kaksi oppimispolkua: Pohjoisen porukkaa, jonka laukkuarvoituksessa oppilaat tutkivat ryhmänä viiden Lapissa eri aikoina eläneen kuvitteellisen henkilön laukkaa. Jokainen ryhmä paneutui tutkien, havainnoiden ja eläytyen yhden henkilön elämään. Ryhmien tarkoitus oli selvittää ja luoda laukun sisällön sekä museon perusnäyttelyn avulla laukunomistajan henkilöllisyys. Heidän oli myös selvitettävä, millä aikakaudella tai vuosikymmenellä laukunomistaja on elänyt ja millaista elämä tuohon aikaan on ollut.

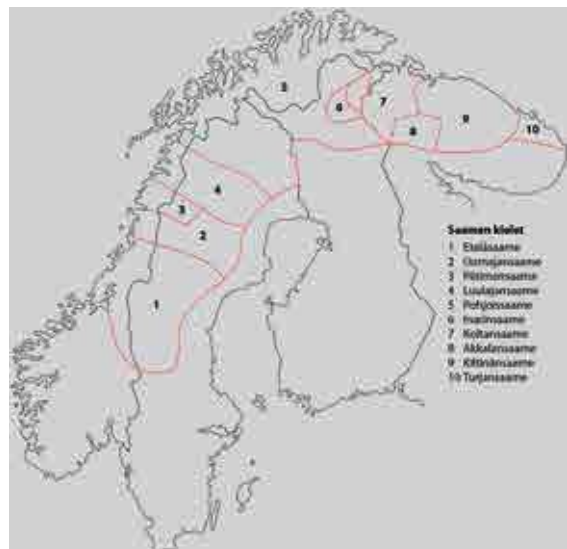
Silkkaa saamelaisuutta -oppimispolulla ryhmät ratkaisivat saamelaiskulttuuriin liittyviä tehtäväkortteja museon perusnäyttelyssä. Polulla tutustuttiin muun muassa saamelaisiin tapoihin, käsitöihin, elinkeinoihin sekä saamelaisalueisiin. Tehtävät vaativat havainnointia, oivaltamista ja päättelykykyä. Tehtävien vastauksilla ratkaistiin polkuun liittyvä ristikko.

Avainkoda. Jokainen askarrella poron nahasta itselleen avainkotelon. Työ oli varsin vaativa.

Pohjoisen porukkaa. Tutustuimme monipuolisesti saamelaisuuteen ja Lapin historiaan.

Saamen kielikartta. Saamelaisalue ulottuu yllättävän etelään. Lähde: Saamelaismuseum Siida, Inari.

Teimme polut eri päivinä: toisen tiistaina ja toisen torstaina. Näin oli hyvä, koska ne tehtiin samassa paikassa, ja oppilaiden tarkkaavaisuus oli kovalla koetuksella jo yhden polun aikana. Edellä olevat oppimispolkujen kuvaukset ovat Lapin maakuntamuseon internet-sivulta.

Saamelaisuudesta saimme vielä oppitunnin saamen kielessä. Monelle oli uutta se, että suurin osa saamelaisista elää nykyisin muualla kuin saamelaisalueella: eniten saamelaisia asuu Helsingissä. Toinen uusi havainto oli, kuinka etelään saamelaisalue muissa Pohjoismaissa ulottuu: lähes Tampereen leveyspiirille! (Tampereella muuten toimii saamelaisyhdistys.) Måhtátgo sámegeiela? –kielikylpy innosti ainakin seuraamaan Oddasat- uutisia televisiosta.

Nykysaamelaisuus, mitä saamelaisuus on nykyisin, ei auennut minulle täälläkään. Heräsi kysymys, tietävätkö saamelaiset sitä itsekin. Jos eivät tiedä, sen kertominen etelän koululaisille ei ole häpeä. Ilmeisesti saamelaisuus on jokaiselle ”oma juttunsa”, eikä ”absoluuttista saamelaisuutta” ole olemassa. Harjoittelimmepä vielä suopungin heittoakin tiedekeskus Pilkkeen etupihalla. Ainakin japanilaisia turisteja se tuntui kiinnostavan, he halusivat osallistua oppituntiimme. En tiedä, minkä kuvan he suomalaisesta peruskoulusta saivat, kun kerroin, että olemme helsinkiläinen peruskoululuokka maastotöissä. Johonkinhan Suomen hyvien PISA- tulosten täytyy perustua...

Keskiviikkona vierailimme Ranuan eläinpuistossa, kun kerran niinkin viereen olimme tulleet. Siellä kuljimme opastetun kierroksen, jonka aikana tutustuimme pohjoiseen (eläin)lajistoon ja saimme seurata myös eläinten ruokkimista. Ranuan eläinpuisto on hieno matkailukohde, mutta on se myös loistava leirikoulukohde. Kyllä ne karhut olivat hauskoja, paljon hauskempia kuin Korkeasaarella!

Metsiä, puuta ja vihaisia lintuja

Loppuviikon olimme metsän ja metsän tuotteiden parissa. Kävimme Veikkolaisen Leon opastuksella metsätyömailla, missä seurasimme metsän kiertokulun istutuksesta korjuuseen. Jokainen oppilas sai istuttaa pottitaimia, arvioida puiden puituuksia ja pääsi hakkuukoneen kyytiin. Pystyimme matkan varrella havainnoimaan myös puutavaran kuljetusta sekä tukkirekoilla että puutavarajunilla. Metsät ovat tärkeitä, siitä oppilaat varmasti vakuutuivat.

Osallistuimme Tiedekeskus Pilkkeessä metsien kestävästä käytöstä työpajaan, jossa ryhmittäin tutustuttiin siihen, mitä erilaisia hyötyjä metsä meille ihmisille tarjoaa ja miten voimme käyttää metsiä kestäväällä tavalla. Ryhmien tehtävänä oli tuottaa metsän tarjoamia ekosysteemipalveluita kestävästi käyttöön pohjautuen: ekologisia, kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia. Ryhmät tekivät erilaisia tehtäviä ja kokeilivat yhdessä, saavutetaanko metsien kestävästä käytöstä tasapaino. Hauskaa oli se, että oppilaat toimivat ryhmissä, ja ryhmät joutuivat toimimaan vielä yhdessä. Tähän ei ole paljoa mahdollisuuksia normaalisti koulussa. Myös tässä tehtävän kuvaus on lainattu, tällä kertalla Tiedekeskus Pilkkeen internet-sivulta.

Tutustuimme monipuolisesti metsien kestävästä käyttöön.

Metsän tuotteiden teeman päätti vierailu Lapp-Set Oy:n tehtaalle, missä valmistetaan Angry Birds -pihakalusteita ja leikkelineitä, suomalaista puuteollisuutta aidoimmillaan! Tehtaalla oli valokuvaaminen kielletty, ja minun laukaisinsormeani syyhyi koko ajan. Lopulta oppaamme, markkinointiviestintäpäällikkö Kuukasjärven Irma, heltyi ja antoi minulle luvan ottaa valokuvan. En kuitenkaan julkaise sitä tässä. Pääsimme ennen junan lähtöä vielä kokeilemaan välineitä Konttisen puistoon! Siellä valokuvaaminen oli vapaata.

Kannattiko?

Junamatka kotiin oli pitkä ja tuntui pitkältä. Junamme oli Ouluun tullessaan myöhässä, vaihtoaika oli olematon ja myöhästyi takiamme vielä lisää. Kotiin kuitenkin pääsimme, uupuneina mutta tyytyväisinä. Erikoisesti mieleeni jäivät pohjoisten toimijoiden innokkuus, innovatiivisuus ja halu kehittää sitä toimintaa, mitä olimme kokeilemassa.

Tänä vuonna leirikoulun tarjontaa on kehitetty; taidemuseo Korundi on tullut mukaan, ja koska majoitus on nykyisin Lapin Urheiluopistossa, myös oppilaiden palautteensa toivomien liikunnallisten aktiviteettien järjestäminen on helppoa. Kaiken kaikkiaan kokeilumatka oli onnistunut ja kannatti tehdä. Näin ajattelivat oppilaani ja heidän huoltajansa ja minä itsekin.

Rovaniemelle avattiin virallisesti Angry birds -teemapuisto heti paluumatkamme jälkeen.

TULE SEIKKAILULLE POHJOISEEN!

Tule viettämään mieleenpainuva leirikoulu. Viikon aikana viemme luokkanne arktisille jäljille pohjoiseen luontoon, kulttuuriin ja elämänmenoon. Meillä oppiminen on tutkivaa ja hauskaa, lappilaiseen tapaan aitoa yhdessä tekemistä!

Koko viikko Rovaniemellä vain 425 €.

Leirikoulun majoitus Santasport Lapin Urheiluopistolla, ruokailu ja ohjelmat kuljetuksineen sisältyvät hintaan ja järjestyvät kaikki yhdellä varauksella.

KURKKAA LUKKARIIN JA SEURAA ARKTISIA JÄLKIÄ!

**SANTA
SPORT**
Lapin Urheiluopisto

Tiedustelut ja varaukset:

Santasport myyntipalvelu, puh. 020 7984 222

sales@santasport.fi ■ www.santasport.fi/leirikoulu